

Týždeň od 6. do 12. apríla

KNIHA GENEZIS AKO KLÚČ K POCHOPENIU PROROCTIEV

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Iz 40,7-8; 1Moj 22,1–13; Ján 3,16; Zj 5,5–10; 1Kor 15,15–19; Zj 12,1–9

ÚVODNÝ TEXT

Keď na druhý deň videl, ako Ježiš prichádza k nemu, povedal: „Hľa, Baránok Boží, ktorý sníma hriech sveta.“ (Ján 1,29)

Jedným z kľúčových problémov súčasných výkladov biblických prorociev je, že sa vôbec nezaoberajú starovekými základmi knihy Zjavenie. Autor Zjavenia predpokladá, že jeho čitatelia výborne poznajú pojmy, ktoré majú svoj pôvod v Starej zmluve. A tak skôr, než začneme hľadať v celej Biblii pasáže, ktoré pripomínajú texty zo Zjavenia alebo na ne priamo Zjavenie odkazuje, potrebujeme sa sústrediť na základné texty, ktoré nás pripravia na pochopenie knihy a jej symbolov lepšie než iné texty. To platí najmä o knihe Genezis. Tá totiž odhaľuje, ako náš svet upadol do hriešneho chaosu. Takmer každý kľúčový pojem spomenutý v Zjavení sa v nejakej forme objavuje práve v úvodných kapitolách Biblie.

Tento týždeň sa budeme venovať niekoľkým dôležitým konceptom, ktoré tvoria základ knihy Zjavenie. Je ich veľa, a preto sa sústredíme len na niektoré, aby sme ilustrovali to najdôležitejšie: že pochopenie starovekých základov Zjavenia nám umožňuje vidieť v texte veľké množstvo odtienkov, z ktorých každý môže priniesť dôležité naučenia o povahe ľudstva, Boha a konfliktu, ktorý prebieha v našom vesmíre, a teda aj v našich životoch.

OSNOVA LEKCIE

Keďže je jasné, že biblické proroctvá (najmä tie, ktoré sa nachádzajú v knihe Zjavenie) používajú obrazy a koncepty vychádzajúce už z knihy Genezis, v tejto lekcii sa zameriame práve na prvú knihu Biblie, aby sme videli, ako v jej svetle čítať to, čo Boh zjavil neskôr prostredníctvom prorokov.

- Iz 40,8; Mal 3,6; Heb 13,8: Spôhlivý základ Božej nemennosti (nedeľa)
- 1. Mojžišova 22: Genezis a koncept Božej lásky (pondelok)
- 1. Mojžišova 22: Genezis a obraz „obetovaného baránka“ (utorok)
- 1Moj 2,15–17: Genezis a koncept smrti hriešnikov (streda)
- 1Moj 3,1–5: Genezis a obraz „hada“ ako Božieho nepriateľa (štvrtok)

PRINCÍP „PRVEJ ZMIENKY“

Tráva uschne, kvet zvädne, ale slovo nášho Boha pretrvá naveky. (Iz 40,8)

„Ja, Hospodin, som sa nezmenil, ani vy ste neprestali byť synmi Jákobovými.“ (Mal 3,6)

Ježiš Kristus je ten istý včera, dnes i naveky. (Heb 13,8)

Väčšina študijných programov na vysokých školách sa začína kurzom prinášajúcim všeobecný úvod k danej téme. Jeho cieľom je sprostredkovať princípy, ktoré budú tvoriť základ pre ďalšie štúdium predmetu. Pri čítaní Biblie si veľmi rýchlo uvedomíme, že takýto *všeobecný úvod* sa nachádza v knihe Genezis. Práve táto kniha totiž prináša myšlienky, ktoré sa neskôr v nejakej súvislosti objavia vo zvyšných knihách Biblie.

Vo všeobecnosti platí, že prvá biblická zmienka určitého pojmu alebo symbolu – najmä ak je to v úvodných kapitolách knihy Genezis – určuje jeho význam pri ďalších výskytoch.

Takýto výklad sa často označuje ako „zásada prvej zmienky“. Nejde o železné pravidlo a určite existujú výnimky z tejto zásady, ale objavuje sa pomerne často. Zdá sa tiež, že pri postupnom štúdiu Biblie a jej prorociev Boh „dávkuje“ čitateľovi informácie postupne. Najprv sa objavuje základný koncept a ten sa v priebehu rokov alebo dokonca storočí postupne rozširuje, prehľbuje a objasňuje.

Aké princípy môžeme odvodiť z úvodných textov (Iz 40,6–8; Mal 3,6 a Heb 13,8)? Ako nás môžu nasmerovať pri našom štúdiu prorociev?

Veľká časť dnešného sveta sa dnes odkláňa od zaužívaného konceptu *pravdy* ako tvrdenia, ktoré presne odzrkadľuje objektívnu realitu alebo pomenúva absolútne či večne platné morálne zákony. V súčasnosti sa hovorí skôr o „pocitovanej pravde“, čo je koncept vychádzajúci z toho, čo samotný človek považuje za pravdivé na základe svojich *pocitov* alebo svojej *intuície*, bez ohľadu na objektívne fakty. „Pravda“ je pri takomto uvažovaní niečo tvárne, čo sa môže v priebehu času meniť. Navyše, už samotný koncept „pravdy“ sa považuje za podozrivý.

Keď však Boh stanoví, že niečo je pravda, svoj názor už nemení. Akonáhle začne učiť svoj ľud „pravde“, môžeme počítat s tým, že opakovanie toho istého biblického princípu alebo témy nezmení svoj význam či zmysel. Naopak, tento význam ešte viac osvetlí a posilní. Pri štúdiu prorociev má preto veľký zmysel, aby sme dobre porozumeli knihe Genezis, ktorá prináša prvé vysvetlenie kľúčových pojmov. Toto prvotné porozumenie bude potom ovplyvňovať a formovať naše ďalšie skúmanie Biblie.

- **Prečo je dôležité, aby sme nikomu a ničomu nedovolili oslabiť našu vieru v Bibliu a neomylné pravdy, ktoré učí, nech sa nám už „alternatíva“ javí akokoľvek lákavá alebo dokonca logická? Čo všetko môže oslabiť našu vieru v Božie pravdy?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

POCHOPENIE BOŽEJ LÁSKY

¹Po týchto udalostiach Boh skúšal Abraháma a povedal mu: „Abrahám!“ On odvetil: „Tu som.“ ²Boh povedal: „Vezmi svojho jediného syna Izáka, ktorého miluješ, odíď do kraja Morija a obetuj ho tam ako spaľovanú obeť na vrchu, o ktorom ti poviem.“ ³Abrahám včasráno osedlal osla, vzal so sebou dvoch sluhov i svojho syna Izáka. Keď naštiepal dreva na spaľovanú obeť, vstal a vybral sa na miesto, o ktorom mu hovoril Boh. (1Moj 22,1–3)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Naša zdedená hriešna prirodzenosť spôsobuje, že vnímame vesmír poškvrnení sklonmi k sebecktu a pýche. Na svet sa pozeráme nie z Božej, ale z našej obmedzenej perspektívy. Nie je nám prirodzené vnímať, že Boh je vševediaci a všadeprítomný. Hriešne ľudstvo azda žiadny koncept neskreslilo viac ako pojem „láska“. V súčasnosti sa pod láskou rozumie skôr sebarealizácia („maj sa rád“, „chod' za svojím snom“) než orientácia na dobro a prospech iných. Pre takýto sebecký prístup k „láske“ máme problém chápať, ako sa na tému lásky pozerá Boh.

Pochopenie podstaty lásky je dôležitým kľúčom k porozumeniu biblických prorociev. Jednou z najdôležitejších tém veľkého sporu je absolútne nepochopenie podstaty Božieho charakteru. Aj preto sa kniha *Veľký spor vekov (Z tieňa do slávy)* končí slovami: „Veľký spor medzi dobrom a zlom sa skončil. Niet už hriechu ani hriešnikov. Vesmír je čistý. V celom nekonečnom stvorení vládne súlad a šťastie. Od toho, ktorý všetko stvoril, prúdi život, svetlo a blaho do všetkých strán bezmedzného priestoru. Od najmenšieho atómu až po najväčšie vesmírne telesá, všetko živé i neživé v neskonalej kráse a v dokonalej radosťi hlása, že Boh je láska.“ (GC 678; ZTDS 450)

Prečítaj si verše 1Moj 22,1–13. O láske sa v Biblii prvýkrát hovorí v 1Moj 22,2: „Vezmi svojho jediného syna Izáka, ktorého miluješ...“ Čo nás tento príbeh učí o povahe Božej lásky?

Okrem štúdia prvého výskytu konkrétneho pojmu alebo konceptu v Biblii môže byť niekedy užitočné nájsť prvú zmienku o tomto koncepte aj v jednotlivých knihách Biblie – najmä v evanjeliách. V Mat 3,17; Mar 1,11; Luk 3,22 a Ján 3,16 nachádzame prvú zmienku o „láske“ v každom z evanjelií.

Napríklad prvá zmienka o „láske“ u Jána (Ján 3,16) má veľkú výpovednú hodnotu: zdá sa, že odkazuje na príbeh o Izákovi na oltári. Abrahámová viera v Hospodina bola taká, že Mu dôveroval a rozhodol sa veriť, že ak svojho syna obetuje, Boh má moc ho vzkriesiť (Heb 11,19). Práve Abrahámová dôvera v Boha nám odhaľuje čosi o Božej láske k ľudstvu. Miloval nás tak veľmi, že „dal svojho jednorodeného Syna“ (pozri 1Moj 22,2.12.16) – a potom Ho vzkriesil z mŕtvych. Takto sme dostali zjavenie o skutočnej podstate lásky. Boh nás miluje láskou, ktorá sa za nás obetuje.

APLIKÁCIA

- **Môžeme vôbec prejavovať druhým takú obetavú lásku, akou nás miluje Boh? Prečo väčšina z nás nie je tento druh lásky úplne prirodzený?**

„KDE JE BARÁNOK?“

1 Izák povedal svojmu otcovi Abrahámovi: „Otec!“ Ten odpovedal: „Čo chceš, syn môj?“ Izák sa spýtal: „Pozri, oheň a drevo je tu, no kde je baránok na spaľovanú obeť?“ **2** Abrahám odvetil: „Syn môj, baránka na spaľovanú obeť si obstará Boh.“ Tak šli obaja spolu ďalej. (1Moj 22,7,8)

Prvá zmienka v Biblii o obetnom baránkovi (hebr. se) sa vyskytuje v rovnakom príbehu ako prvá zmienka o láske (1. Mojžišova 22). Baránok je jedným z najdôležitejších a najčastejších symbolov nachádzajúcich sa v knihe Zjavenie. Ježiš je tu nazvaný „Baránok“ viac ako dvadsaťkrát. V jednej z najsilnejších scén Zjavenia – Jánovej návšteve v Božej trónnej sále (kapitoly 4 a 5) – zohráva Baránok ústrednú úlohu.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Preštuduj si texty 1Moj 22,7,8; 2Moj 12,3–13 a Zj 5,5–12. Ako nám príbeh o výzve obetovať Izáka pomáha pochopiť symbolický význam pojmu „baránok“? Ako tento príbeh súvisí s tým, čo Ján vidí v Zjavení 5?

Prvá zmienka o baránkovi v Biblii prichádza v príbehu vo forme Izákovej otázky: „Kde je baránok?“ (1Moj 22,7) Je zaujímavé, že celý zvyšok Biblie veľmi detailne odpovedá práve na túto otázku. Zvyšných 38 kníh Starej zmluvy vedie čitateľa po ceste, kde sa ako odpoveď na Izákovu otázku postupne pridáva čoraz viac ďalších podrobností, od veľkonočných rituálov až po čas, keď Dávid pásol ovce (hebr. se) svojho otca. Celý biblický príbeh je popretkávaný nespočetnými mesiášskymi proroctvami, ktoré nejakým spôsobom odpovedajú na Izákovu otázku. V Novej zmluve dostávame definitívnu odpoveď, keď sa Ježiš zjaví v tele a krvi, slúži svojmu ľudu a napokon obetuje svoj život na kríži.

Pozrime sa aj na prvú zmienku o Baránkovi v Evanjeliu podľa Jána: „Keď na druhý deň [Ján Krstiteľ] videl, ako Ježiš prichádza k nemu, povedal: *Hľa, Baránok Boží, ktorý sníma hriech sveta.*“ (Ján 1,29) Vyzerá to, akoby Ján Krstiteľ osobne odpovedal práve na dávno položenú Izákovu otázku. Príhodné sú aj bezprostredné okolnosti celého príbehu. Hriešnici robia pokánie a Ján ich krstí – ponára do vody. Tento úkon symbolizuje *smrť* hriešnika a začiatok nového života. A v tej chvíli zrazu prichádza Ježiš, „Baránok Boží“. Podľa Matúšovho rozprávania sa práve vtedy otvárajú nebesia, aby o tomto Baránkovi vyhlásili: „Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie.“ (Mat 3,17) Všimnime si, že aj v prípade Abraháma a Izáka je to hlas Hospodinovho anjela, kto oznamuje riešenie problému, pred ktorým otec so synom stoja (1Moj 22,11–14). Keď pospájame tieto (a iné) zmienky, je zrejmé, že Ježiš, Baránok Boží, je našim zástupcom. A práve na základe toho môžeme chápať, kto je „Baránok, ktorý bol zabýty“ (Zj 5,12) v Jánovom videní.

- **Prečo je poznanie, že Ježiš je naším Zástupcom, také dôležité pre našu vieru a spásu? Akú nádej by sme mali bez Krista ako nášho Zástupcu, najmä na súde?**

APLIKÁCIA

ZMIENKY O SMRTI

¹⁵Hospodin, Boh, vzal človeka a umiestnil ho v záhrade Eden, aby ju obrábal a strážil. ¹⁶Hospodin, Boh, prikázal človekovi: „Môžeš jesť zo všetkých stromov záhrady, ¹⁷ale nejedz zo stromu poznania dobra a zla, lebo v deň, v ktorom by si z neho jedol, určite zomrieš.“ (1Moj 2,15–17)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Snáď najkrutejším aspektom života vo svete oddelenom od Stvoriteľa je spôsob, akým smrť číha v živote každého z nás. Je pripravená zaútočiť kedykoľvek. Smrť je „odplata za hriech“, trest, ktorý platíme za to, že sme sa odpojili od jediného Zdroja života vo vesmíre – od nášho Stvoriteľa. Otázka smrti je dôležitá aj v biblických proroctvách, ktoré nielen hovoria o realite smrti, ale aj o riešení problému smrti. Toto riešenie nachádzame iba v Ježišovi, Jeho smrti a zmŕtvychvstaní.

Prvá biblická zmienka o smrti a jej prvý výskyt vrhajú veľa svetla na túto dôležitú tému proroctiev. Pomáhajú nám porozumieť nielen závažnosť problému hriechu, ale poskytujú nám aj dôležité nástroje na pochopenie Božieho riešenia.

Čo nám uvedené pasáže hovoria o dôvodoch smrti? Ako sa Boh pozerá na smrť a aké je Jeho riešenie na náš problém?

1Moj 2,15–17

1Moj 4,8–15

1Kor 15,15–19

Zj 1,18

Často hovoríme, že „smrť je súčasťou života“. Je to však lož. Smrť je opakom, zánikom života. Je to votrelec, ktorý podľa Božieho plánu nikdy nemal byť súčasťou našej pozemskej skúsenosti. A hoci sa so smrťou pravidelne stretávame, naše srdce sa tvárou v tvár smrti vždy znova búri, protestuje a stavia sa k nej odmietavo. Akoby sme si zoči-voči smrti vždy znova uvedomili, že niečo nie je v poriadku. Smrť je vždy bolestivá. Existujú však prípady, ktoré sa zdajú byť ešte tragickejšie – napríklad keď zomrie dieťa. Akosi očakávame, že deti prežijú svojich rodičov, a keď je to naopak, naša bolesť je nezmieriteľná a trvalá. Prvá smrť zaznamenaná v Písme však bola presne taká. Adam a Eva ako prví rodičia zažili tragédiu smrti, keď ich spravodlivého syna zavraždil jeho nespravodlivý brat. Bola to mimoriadne bolestná smrť. A áno, bola nespravodlivá. Uvažujme v tejto súvislosti o spoločných znakoch medzi smrťou Ježiša a Ábela. Aj Ježiš, spravodlivý, bol zabitý nespravodlivými. Bola to tá najnespravodlivejšia smrť. Aké ďalšie paralely možno nájsť medzi smrťou Ábela a smrťou Krista na kríži? Ako nám povaha Ábelovej smrti môže pomôcť pochopiť, prečo má Ježiš „klúče smrti a podsvetia“ a čo nám Boh v Ňom ponúka?

APLIKÁCIA

- **Bez vyriešenia problému smrti sú naše životy v konečnom dôsledku zbytočné, nezmyselné a márne. Prečo? V čom by nás táto skutočnosť mala viesť k vďačnosti za to, čo pre nás urobil Ježiš?**

HAD

¹Had bol najľstivejší zo všetkých poľných zvierat, ktoré utvoril Hospodin, Boh. Povedal žene: „Naozaj vám Boh zakázal jesť zo všetkých stromov záhrady?“ ²Žena mu odpovedala: „Ovocie zo stromov v záhrade jesť smieme, ³ale o ovocí stromu, ktorý je uprostred záhrady, Boh povedal: „Nejedzte z neho, nedotknite sa ho, aby ste nezomreli!“ ⁴No had žene povedal: „Nie, určite nezomriete! ⁵Boh totiž vie, že v deň, keď budete z neho jesť, otvoria sa vám oči a budete ako Boh, budete poznať dobro i zlo.“ (1Moj 3,1–5)

Otázka uctievania je kľúčovou témou knihy Zjavenie. Páchatel' a tvorca falošných systémov uctievania je identifikovaný ako „drak“ (Zj 13,2–4) a opis tohto padlého cheruba, ktorý ho charakterizuje ako hada, je veľmi príhodný. Jasne upriamuje náš pohľad späť do rajskej záhrady, kde had presvedčil Adama a Evu, aby ho nasledovali vo vzbure proti Stvoriteľovi.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Porovnaj texty 1Moj 3,1–5 a Zj 12,1–9. Ktoré témy sú spoločné pre obe pasáže? Ako nám podrobnosti uvedené pri predstavení hada v 1. Mojžišovej pomáhajú porozumieť niektorým problémom, ktoré viedli k vojne v nebi spomínanej v Zjavení?

V Písme sa nachádzajú dve správy o tom, že satan zvädza celý svet. Najprv v 1. Mojžišovej, v situácii, keď existovali len dvaja ľudia. A potom v správe uvedenej v Zjavení 12 a 13, kde je satan identifikovaný ako ten, kto je „zvodca celého sveta“ (Zj 12,9) a ako ten, kto dáva šelme z mora moc, aby „celá zem“ s obdivom pozerala na šelmu (Zj 13,2.3). Jednou z tém biblických proctiev je nemenná povaha veľkého sporu. A tak, ako sa nemení Boží charakter a Jeho Slovo, nemení sa ani úsilie diabla.

Keďže povaha veľkého sporu zostáva stále rovnaká a my nachádzame v biblických proctvách jasné záchytné body, mali by sme byť schopní rozpoznávať smerovanie udalostí a ich možné duchovné úskalia. Boh sa nemení a aj diabol zostáva rovnaký. Satan môže na seba vziať tisíce rôznych podôb, ale tisícročia ľudských dejín poznačených hriechom spolu s prorockým scenárom načrtnutým v Zjavení dokazujú, že sa nikdy neodchýli od plánu, ktorý použil už kedysi dávno v Edene. Boh nám však zaslúbil múdrosť a schopnosť rozlišovať (Jak 1,5). Vyzbrojení istotou Písma nemusíme prepadnúť diablovým klamstvám. Aj keď, žiaľ, tak ako mnohí podľahli satanovým zvodom v minulosti, mnohí sa nechajú oklamať aj v budúcnosti.

- **Uvažuj o kultúrnych a spoločenských zmenách, ktoré prichádzajú v priebehu času. Čo bolo kedysi normou, je dnes na posmech, a čo bolo kedysi neprijateľné, stáva sa dnes normou. Keďže základné problémy a aktéri veľkého sporu sa nemenia, na čo by sme sa ako veriaci mali zamerať pri skúmaní zmien v spoločnosti?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Poslovia nádeje* si prečítajte kapitolu „Zjavenie“ (AA 578–581; PN 333–335)

Mnohé svetové náboženstvá len rozvíjajú rôzne duchovné koncepty a myšlienky. Je to v kontraste s kresťanstvom, ktoré je pevne zakotvené v historických udalostiach. Biblia je príbehom o vzájomnej komunikácii medzi Bohom a ľudstvom v priebehu dejín. Štúdiom tisícročia trvajúcej interakcie sa môžeme veľa naučiť o stálosti a zásadovosti Boha a Jeho charakteru.

Niekedy sa však kresťania sťažujú, že ich už unavuje počúvať to isté dookola. Pri verejnom kázaní adventného posolstva môžeme niekedy nadobudnúť pocit, že sme to už všetko počuli a nemáme sa čo nové naučiť.

To, že je naše posolstvo nemenné a konzistentné, neznamená, že je nudné alebo zastarané. Práve naopak: keď študujeme informácie, ktoré k nám prúdia z mysle nekonečného Boha, rýchlo zistíme, že je nekonečné množstvo toho, čo môžeme poznávať.

Ellen Whiteová uvádza, že jedným z dôvodov vzniku knihy *Zjavenie* bolo ukotviť kresťanskú cirkev v jej historickom posolstve pre všetky veky. „Niektorí mladší pracovníci, ktorí na seba mohli vziať časť zodpovednosti a stať sa múdrymi predstaviteľmi cirkvi, boli častým opakovaním známych právd unavení. Vo svojej túžbe po niečom neobvyklom a prekvapujúcom chceli zavádzať nové učenie, čo sa mnohým javilo ako príjemnejšie, no nebolo v súlade so zásadami evanjelia.“ (AA 580; PN 334) V tomto zmysle teda nejde v knihe *Zjavenie* len o budúcnosť, ale aj o minulosť.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Písmo nám prináša vždy nové informácie a nový pohľad na minulé a budúce udalosti. Ako môžeme vyvážiť túžbu naučiť sa niečo nové s dôležitosťou zostať zakotvený v pravdách, ktoré sme už dostali?
2. Ako by mala cirkev reagovať na nové výklady prorociev? Hoci vieme, že sa máme stále čo učiť, potrebujeme rozlíšiť, či je v konkrétnom kontexte „nové svetlo“ nevyhnutné, alebo ide len o módnú vlnu, alebo dokonca omyl.
3. Počas druhej svetovej vojny zranený námorník na lodi v Tichom oceáne kričal na zdravotníka: „Som sirota. Keď zomriem, nikto si viac na mňa nespomenie!“ Zdravotník mu odpovedal: „Vždy si ťa budem pamätať, nezabudnem na teba.“ Nech sú medikove slová akokoľvek dobre mienené, skôr či neskôr zomrie aj on a spolu s ním aj spomienka na osirelého námorníka. Ako nám tento príbeh pomáha uvedomiť si márnosť a nezmyselnosť všetkých našich životov, ak by napokon posledné slovo mala mať smrť?